

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 290. An & qualiter periculum animæ sit causa sufficiens divortii seu separationis quò ad thorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73973)

CAPUT II.

De dissolutione matrimonii quò ad thorum
& cohabitationem.

Quaest. 288. Quid hac in parte dicendum de libello repudii concessio Judæis, & num licita eis separatio talis, superinductâ aliâ uxore.

R Esp. primò: Libellus repudii sic dictus à parvo libro, quia fiebat hæc repudiatio in scripto hac vel simili forma: Conditione tua non utor: vel res tuas tibi habeto. Petyra in elucidar. L. 3. n. 1713. erat dimissio prioris uxoris, non tantum quò ad thorum, sed etiam quò ad solutionem vinculi matrimonii; quia fiebat, ut repudiata primâ, aliam uxorem superinducere posset, si vellet, maritus. Permissus erat Judæis in lege veteri hic libellus, seu hæc dimissio uxoris, etiam post consummatum matrimonium, Deuteron. 24. & Malach. 2. ob duritiam cordis eorum, ut inquit Christus. *Matth. 19.* adeoque jam Deo dispensante verè dissolvebatur prius matrimonium, & validè contraheretur novum, Nequaquam tamen id permissum gentibus, ita ut hæc nec liberè nec validè dare possent repudium tale uxoribus tuis.

2. Resp. secundò: Non tamen in lege Mosaica fuisse licitum tale repudium, sed tantum permissum tanquam minus malum ad vitanda majora, tenent aliqui. Probabilius tamen censent alii, ut Azor. p. 1. L. 6. c. 1. q. 8. Pirh. b. t. n. 49. cum communiore, id licitum fuisse, si enim id licitum non fuisset Judæis, siue si sine peccato id fieri non potuisset, vix credibile est, non aliquando saltem in Scriptura, vel à Prophetis iste usus repudii fuisset correptus.

3. Resp. tertio: Modò post legem Evangelicam certum est, nec Judæis, nec infidelibus aliis permissum amplius tale repudium, ita ut neque fiat licitè, neque validè, hoc est, matrimonium per illud non dissolvatur; quia Christus *Matth. 19.* reproboavit illud, & ad statum legis naturalis, in quo matrimonium erat absolutè indissolubile, reduxit, & hanc dispensationem in hac lege naturæ Judæis concessam revocavit. Sanch. de matr. l. 10. d. 1. n. 7. & 8. unde, ut dictum supra, infideles ad fidem conversi uxores tempore infidelitatis repudiatas tenentur recipere, repudiatis illis, quis fortè superinduxerunt, uxoribus, excepto casu, quo per conversionem alterius conjugis solvitur prius matrimonium tempore infidelitatis contractum, prout deciditur c. *gaudemus. b. t.* Sed neque his obstat dictum Christi: *Quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & alteram duxerit, moechatur,* nam juxta dicta superius his verbis dissolutionem cohabitationis induxit, nisi antecesserit fornicatio, nulla facta mentione de dissolutione vinculi matrimonialis, uti illum textum explicant D. August. L. 1. de adult. conjug. c. 9. Abul. in c. 19. *Matth. 9. 76.* Maldon, & Janfen. *ibid.* & in illis Sanch. d. 2. n. 3. ubi quoque textus innuentes contrarium explicat. Ad hæc, ut Cajet. apud Castrop. d. 3. p. 6. nu. 1. Christus solùm dixit, moecharium, qui uxorem dimittit extra causam fornicationis; de dimitrente

verò eam intercedente fornicatione, nihil dicit; tamen si Pharisei interrogantes Christum, quaestionem faciebant de dimissione quò ad vinculum. Et hæc ex constante sensu Ecclesiæ juxta mentem Apost. 1. ad Cor. 7. ubi: *Præcipio non ego, sed Dominus, uxorem à viro non discedere, nisi causâ fornicationis, & si discesserit, aut innupta maneat, aut viro reconcilietur.* Quare c. *si qua mulier. 31. q. 1.* Ubi ex illo Apostoli textu inferretur, quòd, quia ibi non idem dicitur de viro, quòd de uxore, huic licere intercedente fornicatione uxoris discedere, & ducere aliam, meritò, utpote desumptum ex concilio apud Vermerias apocrypho. Maldon. in c. 19. *Matth.* ostendit non curandum. Uti & c. *uxor. 32. q. 1.* ubi quòd vir uxorem probatam ream de machinata sibi morte possit dimittere & aliam ducere ab Hæreticis falsò affingi Sancto Ambrosio, ostendit Abul. in c. 19. *Matth. 9. 76. ad 1.* Sed & concessio, dictos textus verè desumptos ex S. Ambrosio, aliisque Patribus loqui de legibus tempore sui sæculi usitatissimis, quæ aliter de viris, aliter de feminis hac in parte disponebant, ostendit Ponc. L. 7. c. 52. à n. 2.

Quaest. 289. An infideles, qui in secundo vel tertio ulteriore gradu lineæ collateralis, si convertuntur ad fidem, debeant separari quò ad thorum.

R Esp. Cùm tales contraxerint validè, quippe qui non obligabantur constitutionibus canonicis, vi quarum tantum annullatur matrimonium contractum in dictis gradibus; adeoque etiam post conversionem illorum ad fidem hoc eorum matrimonium subsistat indissolubiter quò ad vinculum, non sunt separandi etiam quò ad cohabitationem, dum ambo sunt conversi. Dum verò unus eorum conversus, & alter renuit converti, vult tamen fidei cohabitare sine contumelia creatoris & periculo perversionis, ad summum ex præcepto ecclesiastico quò ad thorum separandi videntur, non quia contraxerunt in gradu prohibito, sed quia ex cohabitatione regulariter præsumitur periculum perversionis, juxta dicta supra. Quòd si autem contraxissent in gradibus consanguinitatis jure divino ac naturali prohibitis, quales sunt gradus primus lineæ rectæ, & gradus primus lineæ collateralis, in qua sunt frater & soror, cùm tale matrimonium etiam gentilium & Judæorum fuerit semper nullum, conversi ad fidem omnino sunt separandi. Azor. p. 2. L. 5. c. 13. q. 2. Sanch. L. 7. d. 52. n. 12. Barb. inc. *gaudemus. b. t. n. 2.* Pirh. n. 40.

Quaest. 290. An & qualiter periculum animæ sit causa sufficiens divortii seu separationis quò ad cohabitationem.

R Esp. primò: Quotiescunque grave periculum animæ seu salutis imminet alteri conjugum ex cohabitatione, ut dum unus nititur alterum pertra-

pertrahere ad gravia peccata, est causa sufficiens divortii; cum iure naturali ac divino cuique permiffum declinare periculum animæ, & nemo reneatur cum eo satisfacere aliis obligationibus gravibus de cætero; adeoque nec matrimoniali, juxta illud Christi *Matth. 18. Si oculus tuus scandalizat te, erue eum, & projice à te.* In quem locum D. Hieron. inquit sententiam Christi esse, ut hi, qui nobis conjuncti sunt, & instar oculorum, ut parentes, filii, uxor causa sint ruinæ, ab illis recedamus. Sanch. *L. 10. d. 17. à n. 5.* Ponc. *L. 9. c. 23. à n. 1.* Castrop. *d. 3. p. 6. §. 9.* Laym. *L. 5. tr. 10. p. 3. c. 7. n. 16.* cum communi juxta *c. 2. h. t.* aliosque textus, in quibus licet sermo sit de inductione ad infidelitatem, eadem tamen est ratio de quolibet alio peccato. Castrop. *l. c.* Sic itaque sufficiens causa divortii est, si vir sit leno, incitetque uxorem ad adulterium, Sanch. *l. c. d. 18. n. 6.* Castrop. *l. c.* Pirh. *h. t. n. 60.* Item si introducat viros procales, qui ipsam sollicitent, aut etiam vult, ut pellicem foveat. Castrop. Item si sollicitet ad concubitum Sodomiticum. Laym. *l. c.* vel etiam ad furta committenda vel tegenda & his similia. AA. iidem. Si conatur directè vel indirectè inducere ad ratiocinia. Laym. *l. c.* Item si conjux sit veneficus, quia ob societatem dæmonis grave malum animæ, quin & corporis timeri potest. Laym. Castrop. *l. cit.* Sanch. *l. c. n. 22.* Cdn. *d. 35. du. 5. n. 23.* &c. De cætero ubi cessat illa ad peccatum inductio, quantumcumque conjux sit deditus vitii, exceptis adulterio & hæresi (de quibus paulò post) licitum non est divortium. Arg. *c. 2. h. t.* & ibi Gl. communiter recepta D. Thom. *in 4. d. 39. q. univ. a. 6. in corp.* Sanch. *d. 17. n. 4.* Ponc. *c. 23. n. 3.* Castrop. *n. 4.* Pirh. *n. 59.* quamvis D. Thom. Sanch. Laym. Castrop. & alii passim tradant, posse conjugem, præsertim maritum, titulo correctionis, & causâ emendandi & reducendi uxorem à gravi, cui implicita est, scelere, ad tempus se separare, dum ex eo successu speratur fructus. In quo tamen maturo opus judicio & diligentia; cum ex hoc plerumque sequi soleant majora mala. Ut monent Castrop. Ponc. &c. Dixi *maritum*; quia is caput est mulieris, & ei competit corrigere uxorem. Quo tamen non obstante, habere tamen etiam quandoque locum talem separationem in uxore ad emendandum virum.

2. Resp. ad secundum: Ad hoc divortium faciendum conjux innocens non eget Judicis sententia; quia ipso jure naturali conceditur, & non est perpetuum, sed temporale; ad tempus usque cessantis periculi; tum quia ob moram est periculum lapsus in peccatum. Sanch. *L. 10. d. 17. n. 10.* Castrop. *l. c.* Pirh. *n. 58.* Laym. *l. c. n. 18.* qui tamen hoc limitat, nempe si periculum animæ vel corporis est notorium, licere facere talem separationem auctoritate propria. Imò addit, remittens ad Gutt. *c. 24. n. 28.* Sanch. *d. 18. n. 3.* ratione scandali virandi plerumque necessarium esse Judicis ecclesiastici officium implorare, nisi periculum sit in mora. De cætero, an & qualiter auctoritate propria possit innocens à conjugè adultera recedere ante sententiam, dicitur infra.

Quest. 291. An & qualiter periculum corporis sit causa sufficiens divortii.

1. Resp. primò: Periculum vitæ vel salutis corporalis grave (intellige tale, quod virum

prudenter & constantem, attenta personæ qualitate, terrere posset: & quale est non tantum mutilationis membrorum, sed etiam gravium & atrocium verberum; qualia uxori etiam delinquenti potestatem inferendi vir non habet, ut Laym.) imminens ex cohabitatione; si aliâ viâ averti nequit, est causa sufficiens divortii duraturi, usque dum periculum cesserit, & sufficiens cautio præstetur de malo impofterum non inferendo. Ratio est; quia nemo tenetur cum tanto suo detrimento debito alterius aut obligationibus suis satisfacere. Sanch. *d. 18. n. 2.* Laym. *l. c. n. 16.* Pirh. *h. t. n. 60.* Castrop. *n. 5.* cum communi. Arg. *c. ex transmissa. c. literas. de restit. spol.* Sic itaque in particulari causa sufficiens divortii est. Primò lepra, similisque gravis morbus contagiosus, intellige, habitualis seu diu durans. Castrop. Laym. *l. cit.* Cönninck. *d. 35. du. 4. n. 22.* Secundò furor continuus, si inde tale grave malum immineat. Castrop. Laym. Pirh. *l. cit.* Sanch. *d. 18. n. 18.* Si verò hujusmodi periculum absit, etsi molestum sit amenti cohabitare, molestia tamen hæc toleranda. Sanch. Pirh. *l. cit.* idem est de ebrietate. Laym. *l. c.* Tertio latrocinatio viri, dum nimirum mulier prudenter timet, se tanquam illius criminis sociam puniendam, vel saltem reputandam; adeoque incurturam vitæ & honoris detrimentum. Castrop. *l. c.* Sanch. *n. 21.* Nav. *cit. c. 22. n. 22.* Barb. *rub. ff. soluto matr. p. 2. n. 29.* & alii. Quarto sævitia viri undecunque proveniens, dum is atrociter & gravia verbera inferre solet. *cit. c. ex transmissa. & c. literas.* Castrop. *n. 6.* Pirh. *n. 61.* Laym. *n. 16* idque etiam, si uxor culpâ suâ occasionem det. Pirh. *l. c. cit. l. nec timorem. ff. de eo quod met. caus.* Secus, si non sit immoderata verberatio, sed solum moderata castigatio, quam vir uxori inferre potest. Pirh. *l. c.* Sanch. *d. 18. n. 5.* Secus item si semel aut iterum, etiam atrox præter consuetudinem viri ex insolito & ingenti motu iræ accideret, nisi istiusmodi verberationis sæpius impofterum exercendæ probabilis timor adesset. Laym. *n. 17.* Pirh. *l. c.* Sanch. *n. 26.* non enim in genere, ut notat Castrop. *n. 7.* citatis Gutt. *l. 1. qq. can. c. 24. n. 9.* Barb. *rub. ff. soluto matr. p. 2. n. 32.* Sanch. &c. damnum seu malum illatum causam sufficientem præbet divortii, nisi inde sumatur præsumptio sufficiens de iterando illo; Tametsi autem citati textus *c. ex transmissa. & c. literas.* Loquantur de uxore timente sævitiam viri (quia frequentius viri in uxores sæviunt, quàm è contra) locum tamen etiam habet divortium in viro prudenter timente sævitiam uxoris ob easdem rationes. Sanch. *n. 8.* Gutt. *l. c. n. 8.* Ponc. *n. 8.* Castrop. *n. 6.* Quintò machinatio mortis alteriusque gravis mali, seu insidiæ structæ à conjugè. Castrop. *l. c.* juxta textus *cit.* Denique causa divortii sunt graves & frequentes rixæ, cum nimis duram ac molestam reddunt cohabitationem, graveque malum reputetur, habere semper offensum, & à se alienatum illum, cum quo vivere semper quis cogitur, ex quo res alterius pendent. Sanch. *L. 4. d. 6. n. 14.* & *L. 10. d. 18. n. 11.* Henriq. *L. 11. c. 17. n. 7.* Laym. *l. c. n. 17.* Pirh. *l. c.* Castrop. *n. 8.* ubi etiam cum Bald. *in c. 1. ut litè contest. n. 3.* Decio *conf. 130. n. 4. vol. 4.* & aliis. Huc refert retentionem concubine domi vel extra, quæ præbeat causam sufficientem divortii, non solum titulo adulterii, sed & sævitie, cum sit causa perpetuæ discordiæ, & sæpe

repe,